Badische Landesbibliothek Karlsruhe

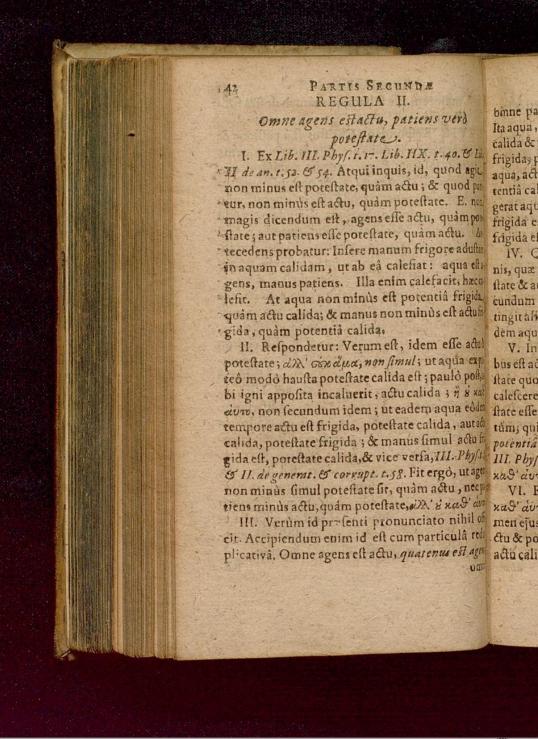
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel Jenae, 1662

Regula II. Omne agnes estactu, patiens vero potestate

urn:nbn:de:bsz:31-102400

Baden-Württemberg

DISP. II. REG. II.

binne patiens est potestate, quatenus est patiens. Ita aqua, quæ calefacit manum, est simul & actualida & potestate frigida; manus autem tunc actualida, potestate calida est. Quatenus calefacit aqua, actu calida est; quatenus calest manus, potentia calida est. Vicissim autem & manus refrigerat aquam. Quatenus manus refrigerat, actualida est; quatenus aqua refrigeratur, potentia frigida est.

IV. Quod simul illustre exemplum est teactions, que in hôc ipsô fundatur, quod idem est porestate & actu simul, sed ratione contrariorum. Secundum idem enim; sive ratione ejusdem, non contingit a siquid simul esse actu & potestate, sicut eactem aqua non est simul actu & potestate calida.

V. Inquis: Utique aqua calida quinque gradibus est actu calida, uti patet. Atqui eadem potessate quoque est calida. Potest enim ulterius incalescere; quod sieri nonposser, nisi adhuc potessate esse calida, tum vi presentis nostri principii, tum; quia motus (calesactionis) est actus entis incapotentia (calidi) quatenus est potentia (calidum) 111. Phys. c. 6. Idem igitur est actu & potestate and civio.

VI. Respondetus, neque hic omnino servari no nad dom. Essi enim eadem est qualitas, diversi tamen esus gradus sunt, quorum habità ratione & actu & potestate cadem aqua esse dicitur. Est enim actu calida ratione quinque graduum caloris, quos

obs

sverd

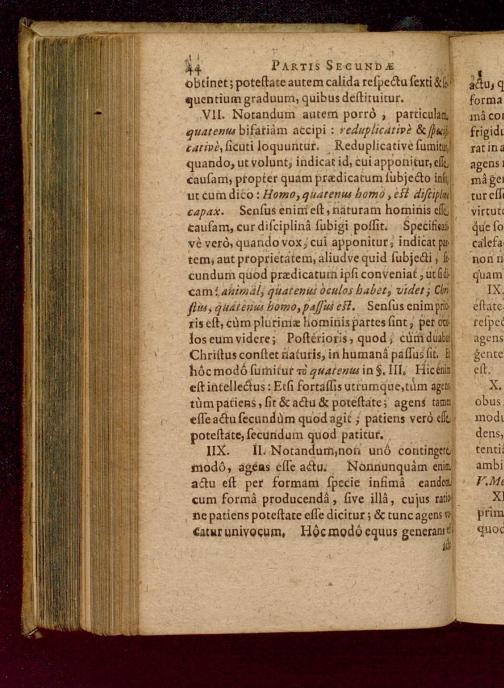
quod agic quod parte. E. no. quàm por actu. A ore adulm aqua elsacit, haca tià frigida

selt actum

a effe acht
aqua exp
aulò possa
a; ñ s xa
aqua eòda
ada, autad
nul acht s
HII. Phy/il
rgò, utagu
acht, necp
s xa 3' an

to nihil of ticula red nus est agn

Baden-Württemberg

dens, tentia ambi V.Me u sexti &s

ratticulam.

pè & specification

discriminis est.

discriminis est.

officenin affassit. E Hicenin tum agens gens tamu s verò esse

contingere quâm enim à eandem cujus ration ne agens vo generans t Disp. II. Reg. II.

actu, quia & ipse cum equô generandô, & sic etiam forma ejus cum forma equi generandi specie ultima convenir. Tale quoque en calidum agens in frigidum. Per calorem enim, quem habet, generat in aqua frigida calorem similem. Non rard agens non habet formam specie eandem cum forma generanda, sive ea, cujus respectu patiens dicitures potestate, sed est actu per aliam formam, virture continentem formam generandam, sideoque solet dici agens aquivocum. Hôc pació Sol calefaciens hac inferiora est actu. Est enim in eò non nisi virtus aliqua diversa à calore natura, per quam eum essicere potest.

IX. Ex quô patet, cum patiens dicitur esse potestate, id asseri respectu termini producendi, non respectu agentis; quasi tale sit potestate, quale est agens actu. Hoc enim quanquam verum est, in agente nimirum univocó; perpetuum tamen non

eft.

X. Cæterum, ipsum etiani agens & patiens duobus modis dicuntur, actu & potestate, quemadmodum videns. Non enim is tantum dicitur videns, qui actu videt, sed & quodlibet, quod potentia videndi instructum est, etsi dormiat. Eidem ambiguitati obnoxiæ sunt voces, ens, sentire, scire, V. Met. Cap. VII. & II. de an.t. 52.

XI. Sicergò & agens & patiens cum dicaturprimò id, quod actu agit & patitur; secundò id, quod potentiam habet agendi & patiendi, non-

fac

PARTIS SECUNDE 46 tamen agit aut patitur, dicimus I. Omne ageni. five fit actutale, five potestate, est actu, quatenu est actu vel potestate agens; quoniam ut agat, aut agere possit, etsi fortasse non agat, debet habere aliquem actum live formam, per quam agat, auc faltem agere possit. XII. Quo pertinet, quod Aristoteles III. Phyl. 1.17. bocet: Id quod movet, semper aliquam affent formam, aut hanc (lubitantialem) aut welem (qualitatem) sur memm (quantitatem) que est principium & causa motus, quando movet; ut is, qui allu bomo est, facit bominem ex eb, quod poreffate ef bomo. XIII. Dicimus II. Omne patiens potestate, eff potestate, quatenus est potestate patiens. Ita patet de manu frigida, que potestate est patiens, calesens scilicet, antequam calefit; estque tunc potestate, calida nimirum, & quidem secundum quod est potestate patiens.

he inflatiur.

tur ex patota fimiautem al
plius est
est, non

quia nih ftate, u Hantian gidus. XVII

> eft Anto III. dift ratione è poten tanea ef forman fit, neq ratione am in a

ipsi

XIV. Quantum autem ad id, quod patiens a ctu est, distinctione arbitramur esse utendum. A liud enim videtur judicandum de eô in mutatione instantanea, quam vocant, aliud in mutatione successiva. Dicimus ergo III. Quirquid actu pacitur vel moverur meru successivo, quatenus sic mevetur, est potessate; quia, quod hôc modô movetur, secundum quod sic movetur, es quamdiu movetur, licet ex parte sit sub forma sive termino ad quem, ex parte tamen eô caret. Qua parte igitur côcaret, ea est in potentia ad ipsum.

DISP. II. REG. II. AV. Dicimus IV. Quod allupatitur in mullege ine agens, one inflantanea, non est potestate, quatenus actu paquatenn titur. Ratio est, quod in ca forma non acquiriagat, aut tur ex parte, & ex parte superest acquirenda, sed. t habere, tota simul adest, dum patiens patitur. Quicquid agat, auc autem aliquam formam totam habet, id non amplius est in potestate ad eam, quia potestate este, III. Phyl. est, non habere aliquid, cum habere possit. am affert XVI. Diximus autem quatenus actupatitur, lem (quaquia nihil obstat, quò minus alia catione sit poteest princi. state, ut in ipso momento, quo aqua quoad sub-, qui adu Hantiam mutatur in aërem, aër est potestate frisestate est gidus. XVII. Quanquam & hic nonnullis, inter quos estate, est est Antonius Ruvio III. Phys. Tract. de moru, quast. Ita patet III. distingvere visum est. Dicunt enim, in genens, calefiratione substantiali, eò ipsò quoque, quod forma unc poteè potentià materiæ educitur, que mutatio instanum quod tanea est, materiam sive patiens esse in potentia ad formam. Licet enim forma in instanti tota adpatiens afit, neque temporis prioritas intercedat inter muidum. Atationem & formam; per eam tamen ita materinutatione am in actu constitui ajunt, ut natura prius fit; itatione ipsam mutari, & esse in potentià ad ford ACTH PA. mam, quam formam ises fic mohabere. dô movemdiu morminôad arte igitur